Vänsterpress om Libyen 2014

Under hösten förra året (2013) publicerade marxistarkivet två artikelsamlingar om Libyen.

Introduktionen till den första,Varthän går Libyen?, slog fast att utvecklingen efter Kadaffis fall hade kännetecknats av ”strider mellan olika milisfraktioner, terrorattacker mot utländska beskickningar, kidnappningar, trakasserier mot civila, förföljelser av religiösa minoriteter …, utbrett rasistiskt våld” m m. Det fanns heller inga tecken på att det skulle bli bättre.

Det konstaterades vidare att vänstern i stort sett hållit tyst om denna utveckling. Det var i och för sig inte särskilt förvånande att de som varit mest optimistiska under upproret var besvikna av resultatet och därför inte heller inspirerats att fatta pennan. Men även de som varit mer kritiska höll i stort sett tyst. Det förklarar varför artikelsamlingen (som täcker tiden från början av 2013 till september) bara innehåller ***en*** (1) artikel, från *Offensiv*.

I den andra artikelsamlingen, Vänsterpress om Libyen (november), ingick *två* (2) artiklar, den ena från *Offensiv* och den andra (en kort artikel) från *Proletären*, som hela tiden varit mycket kritisk mot upproret.

Nu, snart ett år efteråt, har det inte blivit bättre, vare sig beträffande den svenska vänster-pressen eller – vilket givetvis är allvarligare – situationen i Libyen, där det samtidigt som rivaliserande miliser bekrigar varandra råder brist på i stort sett allt (mat, bränsle, elektricitet osv).

Det finns nu en stor risk att fundamentalistiska islamister kommer att ta över helt. Landets folkvalda parlament kan inte ens verka i Tripoli (som tagits över av den islamistiska Misrata-milisen), utan har flytt till staden Tobruk i östra Libyen och ”styr landet” från en grekisk färja utanför kusten. I landets näst största stad, Benghazi, pågår samtidigt strider mellan den isla-mistiska Ansar al-Shariah-milisen och styrkor lojala(?) mot regeringen – rapporter säger att den förra är på offensiven och har övertaget.

I denna artikelsamling ingår tre artiklar, en från *Offensiv* och två från *Proletären*. Resten av vänstern fortsätter att tiga, vilket säger en hel del om dess anmärkningsvärda oförmåga och ointresse av att analysera och kommentera det som skett. Även nederlag och bakslag inne-håller många lärdomar värdefulla för framtiden, men det förutsätter givetvis att man slutar blunda och vågar ta itu med verkligheten.

Lästips: Se Libyen i backspegeln – böcker om Libyen som redovisar 3 böcker om Libyen, viktiga för den som vill tränga djupare in i vad som lett fram till dagens situation.

Martin Fahlgren 13/9 2014

Innehåll

Offensiv **1**

Inbördeskrig hotar i Libyen *1*

Proletären **4**

Libyen tre år efter Natos ”befrielse” *4*

Minnen från Libyen innan kriget *7*

Offensiv

Inbördeskrig hotar i Libyen

Per Olsson

Offensiv 13/6 2014

1 700 olika milisgrupper finns i Libyen. Hotet växer att Libyen kastas in i ett utdraget inbördeskrig som i Libanon 1975-90.

I skuggan av Ukrainakrisen har läget i Libyen stadigt förvärrats under de senaste månaderna. Under maj månad har landet skakats av de våldsammaste stridigheterna sedan Libyens diktator Muammar Gaddafi störtades och dödades 2011. Libyen är idag ett laglöst land som kontrolleras av rivaliserande miliser som slåss om makt, olje- och gasrikedomar samt territorier.

Det redan allvarliga läget i Libyen har drastiskt försämrats efter striderna i Benghazi, landets näst största stad, med början i mitten av maj, och nya väpnade attacker mot Tripoli. Samtidigt som det råder en inbördeskrigsliknande situation i många områden håller den redan knappt existerande statsmakten på att rasa samman. ”Libyen tog ett nytt steg mot djupare kaos i torsdags [den 29 maj] och det råder total osäkerhet om vem som egentligen är landets premiärminister. Det politiska dödläget är en del i en djupare och potentiellt mycket explosiv konfrontation mellan islamistiska, antiislamistiska och lokala grupper som sinsemellan slåss om att få forma Libyens framtid”, rapporterade nyhetsbyrån Reuters den 29 maj.

Under den gångna veckan har USA styrt hangarfartyget USS Bataan, med 1 000 marinkårssoldater ombord, mot Libyen. Officiellt är orsaken att hangarfartyget ska vara berett att bistå med evakuering av amerikanska medborgare ut ur Libyen. Men det är knappast en tillfällighet att den amerikanska mobiliseringen sammanfaller med den offensiv mot rivaliserande miliser,

som den USA-stödda förre libyske armégeneralen Khalifa Haftar bedriver sedan två veckor tillbaka.

Haftar, som tidigare var Gaddafis generalstabschef, flydde Libyen i slutet av 1980-talet och bosatte sig i USA där han omfamnades av CIA.

År 2011 återvände Haftar till Libyen i egenskap av CIA-utnämnd befälhavare för de grupper som med stöd av NATO:s bombkrig bekämpade Gaddafi. Efter att Gadaffi störtats blev Haftar utmanövrerad. Det finns skäl att misstänka att Haftar fortfarande står i CIA:s tjänst och att det bidragit till att han relativt snabbt har kunnat bygga upp en välbeväpnad styrka – den så kallade Libyens nationella armé – på uppemot 6 000 man.

I mitten av maj inledde Haftars styrkor sin offensiv mot islamistiska miliser i Benghazi. I de häftiga strider som rasat sedan dess har minst ett hundratal personer dödats. Ungefär samtidigt med offensiven mot Benghazi attackerade miliser, som allierat sig med Haftar, parlaments-byggnaden i Tripoli, vilket regeringen besvarade genom att kalla in islamistiska miliser till huvudstadens försvar. Det var samma regeringsvänliga milis som bar ansvaret för massakern på den demonstration mot milisernas våld och terror som hölls i Tripoli i november i fjol, då 51 personer dödades och 500 sårades.

Bakom Libyens rakt igenom reaktionära regim står bland annat det inhemska Muslimska brödraskapet och dess politiska gren, Rättvise- och uppbyggnadspartiet. Det var bland annat med stöd från Muslimska brödraskapet som affärsmannen Ahmed Maiteeq under kaotiska förhållanden utsågs till ny premiärminister tidigt i maj, landets tredje sedan i mars. Utnämningen av Maiteeq erkänns inte av anhängarna till den förre premiärministern Abdullah alThani, som fortfarande hävdar att han är regeringschef. Utgången av maktstriderna i parlamentet avgörs i första hand på slagfältet.

Det finns nära 1 700 olika milisgrupper i Libyen. De största finns i hamnstaden Misrata och Zintan i västra Libyen, där den sistnämnda nu tycks vara allierad med Haftar. Regeringen, som säger sig vilja avväpna miliserna, ger samtidigt statsunderstöd till islamistiska milis-grupper som Ansar al Sharia, vilket är den grupp som har pekats ut som skyldig till den dödliga attacken mot USA:s konsulat i Benghazi i fjol och som följdes av att tiotusentals gick ut på gatorna i Benghazi för att demonstrera mot våldet och miliserna.

Efter NATO:s bombkrig och Gaddafis fall låg den gamla statsmakten i ruiner. Eftersom ingen av de olika miliserna, som endast förenats av motståndet mot Gaddafi, var stark nog att träda in i det maktvakuum som uppstod har tillståndet av icke existerande statsmakt permanentats, samtidigt som miliserna har befäst sitt grepp över ”sina” städer och områden.

NATO:s ingripande i Libyen, främst i form av bombkrig, tillsammans med de reaktionära gulfstaternas stöd till de högerinriktade delarna av rebellrörelsen, bär ett direkt ansvar för dagens allvarliga läge. Imperialismens ingripande var en kontrarevolutionär handling som syftade till att förhindra en fortsatt revolution, självorganisering och massornas beväpning. Skamligt nog fanns det till och med de på vänsterkanten som välkomnade NATO:s ingripande och påstod att det var till revolutionens fördel när det i själva verket var precis tvärtom. Eller för att citera brittiska Independents Patrick Cockburn: ”Det är absurt att ens föreställa sig att Väst i samarbete med teokratiska absoluta kungadömen som Saudiarabien och gulfstaterna hade målet att skapa en sekulär demokrati i Libyen… Landet håller på att rasa samman. Oljeexporten har fallit från 1,4 miljoner fat per dag 2011 till 235 000. Och tyvärr har miliserna inte försvagats, utan blivit starkare. Och ingen går säker idag” (Independent den 16 mars i år).

Sedan dess har oljeproduktionen fallit till mindre än 200 000 fat per dag, en tiondel av vad som skulle kunna produceras.

Dramatiskt sjunkande olje- och gasproduktion (olja och gas står för 65 procent av landets BNP, 96 procent av exportinkomsterna och svarar nästan ensamt för hela statsinkomsten) har inneburit en ny ekonomisk kollaps. Oljan och hamnarna är i händerna på skilda milisgrupper och krigsherrar som i vissa fall även har separatistiska strävanden.
I knappt något annat land finns det ett sådant överflöd av vapen som i dagens Libyen. Det anses finnas närmare 100 gånger fler vapen i Libyen i dag än det fanns i Irak efter Saddam Husseins fall, enligt radions Ekot. Regeringen har bara kontroll över en bråkdel av vapendepåerna.

Mängden vapen är i sig en våldsamt destabiliserande faktor och ökar faran för att dagens myriad av motsättningar ska utmynna i ett blodigt inbördeskrig.

Haftar försöker appellera till det utbredda missnöje som finns mot regeringen och miliserna. Men än så länge är hans nationella armé inte mer än en av flera större miliser. Haftar har långt ifrån den maktposition och stöd som general al-Sisi hade i Egypten när han grep makten efter de jättelika protesterna mot Muhammad Mursi och Muslimska brödraskapet i fjol.

Det växande hotet om att Libyen kan kastas in i ett långt och utdraget inbördeskrig, som i Libanon 1975-90, kan följas av nya militära ingripanden från angränsande makter, som Egypten och Västländer.

Haftar, med sina CIA-kopplingar, stöds också av exempelvis Saudiarabien och Förenade arabemiraten, som nu oroas över att de islamistiska grupper man tidigare stödde håller på att konsolidera sin makt i det oljerika Libyen. Även al-Sisi stödjer Haftar och i Egypten cirkulerar rykten om att armén står beredd att gripa in i Libyen.

Massorna i Libyen kan endast lita till sin egen styrka och solidaritet, inte till Haftar och hans allierade i den svåra kampen för att driva ut miliserna. I vilken mån massorna kan organisera sig och forma sina oberoende försvarsstyrkor kommer att avgöra Libyens framtid.

Proletären

Libyen tre år efter Natos ”befrielse”

Patrik Paulov
Proletären 4/9 2014

Rebeller från den upproriska alliansen Libyens gryning har under de senaste veckorna tagit kontroll över både Tripolis flygplats (bilden) och merparten av huvudstaden.

När Nato avslutade Libyeninsatsen hösten 2011 förklarade krigsalliansens generalsekreterare Anders Fogh Rasmussen att den var ”en av de mest framgångsrika i Natos historia”. Tre år senare präglas Libyen av strider, splittring och kaos.

Våldet i Libyen har förvärrats under de senaste månaderna. Landets FN-ambassadör varnade förra veckan för fullskaligt inbördeskrig.

Hundratals människor har dödats, och hundratusentals har flytt sina hem på grund av striderna. Explosioner, avrättningar och kidnappningar tillhör vardagen. Utländska diplomater och hjälparbetare har beordrats att lämna landet. Tiotusentals gästarbetare har valt arbetslöshet i hemlandet framför den växande otryggheten i Libyen.

Det libyska parlament som ”valdes” i juni i år av en minoritet av de röstberättigade har talat om att hålla möten ute till havs eftersom det inte finns någon säker plats på libysk mark…

Vad är det som ligger bakom det växande kaoset?

Det är en direkt följd av den ”framgångsrika” Natoinsatsen 2011. Sverige deltog aktivt i detta krig med åtta Jas-plan. Då beskrevs det som en humanitär insats för att skydda det libyska folket från den mordiske diktatorn Muammar Gaddafi.

Sanningen är att det var när Nato, Gulfstaterna och allierade som Sverige inledde bombkriget som dödssiffrorna sköt i höjden och våldet eskalerade.

Krigets egentliga syfte var snarare att etablera en mer västlojal ledning i landet och säkra kontrollen över några av Afrikas största oljekällor.

Det Nato-ledda angreppet samordnades med libyska ”rebeller” som hade sitt starkaste fäste i staden Benghazi i öster. Det var inte några förkämpar för demokrati och mänskliga rättigheter som USA, Qatar och Sverige understödde med flygbombningar, vapenleveranser och annan hjälp.

Bland de oppositionella fanns en och annan USA-medborgare som kunde föra sig inför den västerländska opinionen. Men de krafter som stärktes av krigföringen var främst lokala miliser och den islamistiska oppositionen.

Här finns tydliga paralleller till den utveckling vi sett i Syrien och Irak där Islamiska staten (IS) och andra religiösa extremister breder ut sig.

En del av de libyska rebeller som väst stödde 2011 hade tidigare stridit med al-Qaida och andra jihadistgrupper i krigshärdar som Afghanistan och Tjetjenien. Många av rebellerna hade deltagit i de av Muslimska brödraskapet ledda upproren mot Libyens regering på 1990-talet.

Natobombningarna gav snabbt resultat. När Gaddafis lösligt organiserade stats-makt föll samman våren 2011 var det inte förvånande att mer eller mindre extrema islamister tog stor plats i det nya styret.

Muslimska brödraskapet spelade en framträdande roll. Men också personer som USA och övriga västvärlden tidigare stämplat som terrorister på grund av deras band till al-Qaida accepterades som politiska vänner.

En av dessa var Abdulhakim Belhadj från Libyska islamiska kampgruppen (LIFG). 2004 torterades han av amerikanska CIA i ett av organisationens hemliga fängelser innan han skickades vidare till fängelse i Gaddafis Libyen. Sju år senare välkomnade de tidigare torterarna honom som revolutionshjälte.

När västvärldens ledare nu förfasar sig över att Libyen riskerar att hamna i extrema islamisters grepp så glömmer de att nämna sin egen roll i detta.

Natobombningarna gav varken demokrati eller stabilitet. Det är snarare så att i Libyen efter 2011 har makten utgått från gevärspiporna. Den militärt starkaste gruppen i ett område har också varit den som innehaft kontrollen.

Att de som stod enade mot Gaddafi hade motstridiga intressen visade sig tidigt. I mitten av november 2011, bara två veckor efter att Nato avslutat sin ”framgångsrika” insats, utbröt hårda strider i Tripoli mellan konkurrerande miliser under fyra dagars tid.

De väpnade konfrontationer vi nu ser i Libyen är en upptrappning av det våld som pågått från och till i tre års tid.

De extrema islamister, som spelade avgörande roll i att genomföra västvärlden agenda mot Gaddafi, har med tiden visat sig vara allt för svårkontrollerade.

Det är därför USA, Libyens grannland Egypten och flera andra stater nu agerar för att stärka de mer västvänliga krafterna bakom general Khalifa Haftar. Men i striderna är det inte Haftar utan islamistrebellerna i Libyens gryning som vinner mark.

Den tragiska utvecklingen, där folket offras till följd av imperialismens vilja att stärka sin kontroll över landet och dess olja, borde inte komma som någon överraskning.

Trots att krigsivrarna hade stöd från hela det politiska etablissemanget i västvärlden fanns många röster, inklusive Kommunistiska Partiet, som protesterade mot kriget och varnade för dess följder.

När Nato inledde attacken 2011 publicerade *Proletären* en intervju med den belgiske Mellanösternexperten Mohammed Hassan. Hans ord står sig än idag:

> ”Men effekterna av ett Natoingripande skulle bli katastrofala. Vi har sett vad som hände i Kosovo och Afghanistan. Dessutom skulle en aggression uppmuntra islamistiska grupper att ta sig in i Libyen och komma över stora vapengömmor där. al-Qaida skulle kunna infiltrera och göra Libyen till ett andra Irak. Det finns redan väpnade grupper i Niger som ingen kan kontrollera… Genom att förbereda ett militärt ingripande är imperialismen redo att öppna portarna till helvetet.”

Fakta och bakgrund

Vem krigar mot vem?

- I dagsläget uppskattas att det finns 1700 miliser i Libyen som samlar en kvarts miljon män. Vem som för stunden är allierad med vem kan skifta snabbt.
- Bland dessa utkristalliseras dock två huvudgrupper.

Libyens gryning

- Benämns vanligen i västmedia som extrema islamister. Denna allians har nu kontroll över merparten av Libyens större städer.
- I Libyens gryning ingår landets största milis, Misratabrigaderna, och flera islamistiska grupper med bas i Benghazi, Muslimska brödraskapets traditionella fäste.
- Ledaren från Libyens gryning, Salah Badi, var 2011 en av den ”libyska revolutionens” hjältar. Han var parlamentsledamot 2012-2014 och sedan chef för den militära under-rättelsetjänsten.
- Den brödraskapsvänliga gulfstaten Qatar, som var ett av de mest aktiva länderna i kriget 2011, uppges stödja Libyens gryning.

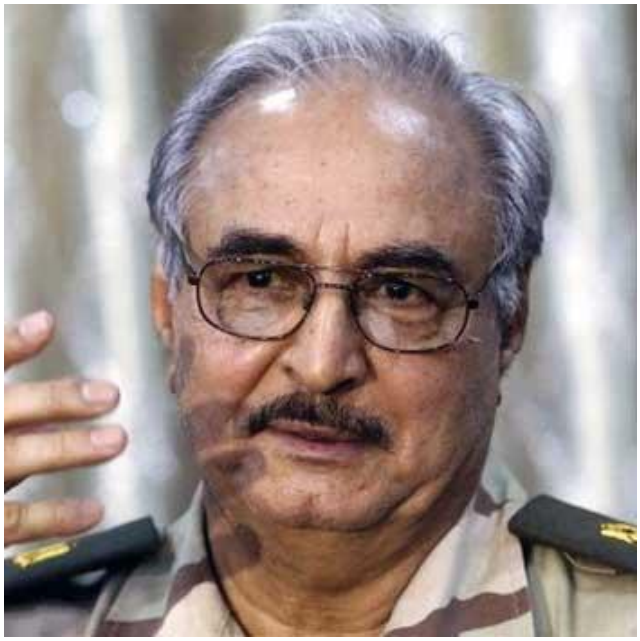

General Khalifa Haftar

Khalifa Haftar

- Mot Libyens gryning står en allians ledd av en av Gaddafis tidigare generaler, Khalifa Haftar. Han hoppade av 1987, bosatte sig nära CIA:s högkvarter i Langley och flögs till Benghazi i februari 2011 när upproret inletts och Nato förberedde kriget.

- I maj i år inledde han en offensiv mot de allt starkare islamistgrupperna i Libyens gryning. Haftar har stöd av Zintanbrigaderna, som fram till förra veckan kontrollerade Tripolis strategiskt viktiga flygplats.
- Haftars allians brukar ibland benämnas som sekulär, men Zintanbrigaderna och andra allierade är islamister.
- Haftar sägs också ha både det libyska flygvapnet och poliskåren på sin sida.
- Förutom USA har Haftar stöd av länder som är fientliga till Muslimska brödraskapet, som Egypten under president Abdul Fatah al-Sisi.

Vem har makten?

- Båda sidor har spelat en framträdande politisk roll i Libyen efter Gaddafi och finansierats med statliga pengar.
- Splittringen har resulterat i att Libyen nu har två parlament. Dels det som utsågs i valet 2012 och som domineras av religiösa krafter. Dels det som valdes i juni och backar upp Khalifa Haftars offensiv att vinna kontroll över landet.

Minnen från Libyen innan kriget

Patrik Paulov
Proletären 4/9 2014

Det är svårt att få minnena från Libyen 1995 att gå ihop med dagens krigshärjade land på väg mot totalt sönderfall.

Då vandrade jag ensam runt i Tripolis trånga gränder utan minsta oro för att kidnappas eller hamna i kläm mellan stridande miliser.

Då talade jag med studenter på al-Fatahuniversitetet som berättade att oljepengarna användes till gratis utbildning.

Då möttes jag av ett land som stolt visade upp en nybyggd medicinfabrik i öknen utanför huvudstaden, och lika stolt lät oss utländska besökare med egna ögon se skapandet av världens största bevattningsprojekt, ”Great man-made river”.

Detta projekt syftade till att leda vatten från källor i söder till de tätbefolkade områdena i norr och låta öknen blomma.

Ovanstående är inte sagt för att idyllisera Muammar Gaddafis styre och den ”gröna revolution” han initierat efter militärkuppen 1969.

Förtrycket av oppositionella var ofta brutalt, korruptionen utbredd och det demokratiska systemet betydligt bättre på pappret än i verkligheten. Det är uppenbart att det 2011 fanns ett missnöje som Nato och islamistrebeller drog nytta av.

Trots det framstår Libyen anno 1995 som något av en idyll jämfört med det kaos och den förödelse som bombkriget resulterat i.

Då, 1995, var landet utsatt för FN-sanktioner framdrivna av USA. Dessa innebar kraftiga begränsningar av oljeexporten och försvårade handeln med västvärlden. Men Libyens styrande såg ändå till att använda landets rikedomar i befolkningens intresse.

Det gav resultat. Libyerna hade Afrikas högsta levnadsstandard.

Så är det inte längre.

FN-organet UNDP mäter utvecklingen i världens länder utifrån faktorer som fattigdom, läs-kunnighet och förväntad livs-längd. I UNDP:s rapport 2014 pekas Libyen ut. Det är ett av tre länder där utvecklingen tagit störst kliv – bakåt.

Medan striderna pågår på gatorna i Tripoli är det märkligt tyst från alla de som 2011 hejade på Natokriget.